

**FUNDACJA
TOGATUS**
PRO BONO

ALIMENTY NA DZIECI

Zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, finansowane ze środków otrzymanych od Powiatu Myśliborskiego.

**MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI**
www.ms.gov.pl

**FUNDACJA
TOGATUS**
PRO BONO

Zgodnie z kodeksem rodzinnym i opiekuńczym (dalej: „k.r.o.”), obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania, zwany obowiązkiem alimentacyjnym, obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo (art. 128 k.r.o.).

Obowiązek alimentacyjny to zatem nie tylko zobowiązanie obciążające rodziców względem dziecka, ale również zobowiązanie, które przy zaistnieniu przesłanek opisanych w ustawie, może obciążać również innych wstępnych, zstępnych i rodzeństwo, a nawet małżonka.

Niewątpliwie jednak najbardziej znanym obowiązkiem alimentacyjnym jest obowiązek obciążający rodziców względem dzieci. Jest to obowiązek o tyle szczególny, iż obciąża rodziców dziecka do czasu jego usamodzielnienia się, przy czym ustawodawca nie określił ani granicy wiekowej dziecka uprawnionego do alimentacji, ani pojęcia jego niesamodzielnności. Uzyskiwanie przez dziecko dochodów nie prowadzi do wygaśnięcia obowiązku, chyba że dziecko, co występuje rzadko, osiąga dochody, które umożliwiają samodzielne funkcjonowanie. Po drugie, dziecko uprawnione jest do świadczeń alimentacyjnych niezależnie od tego, czy znajduje się w niedostatku. Po trzecie, rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych, ale wyłącznie względem dziecka pełnoletniego, czyli dziecka, które w myśl art. 10 § 1 Kodeksu cywilnego (dalej: „K.c.”) ukończyło lat 18 lub też zawarło wcześniej małżeństwo (art. 10 § 2 K.c.), przy spełnieniu dodatkowych przesłanek określonych w art. 133 § 3 k.r.o.

Podstawa prawna alimentów na dzieci zgodnie z art. 133 k.r.o.:

§ 1. Rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

§ 2. Poza powyższym wypadkiem uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku.

§ 3. Rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się.

Przesłanki obowiązku alimentacyjnego rodziców względem dzieci

Z analizy ww. przepisu wynika zatem, iż podstawową przesłanką obowiązku alimentacyjnego rodziców względem dziecka jest to, że dziecko nie ma możliwości samodzielnie się utrzymać, co w praktyce oznacza, że rodzice zobowiązani są do dostarczania środków utrzymania i wychowania dziecka już od chwili jego urodzenia.

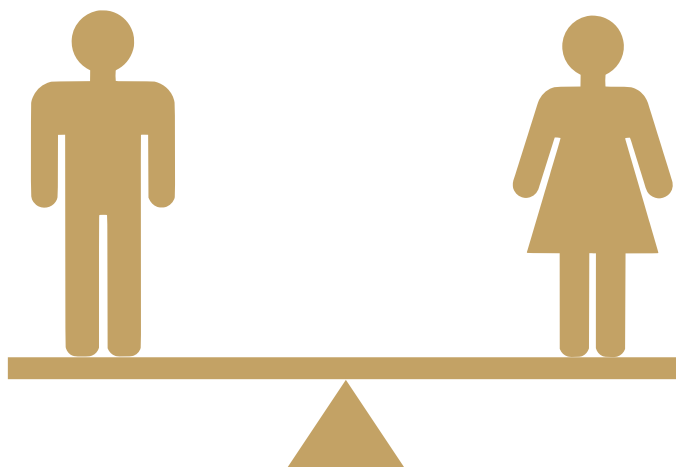
Co więcej, istotnym jest podkreślenie, iż obowiązek ten obciąża rodziców niezależnie od tego czy dziecko pochodzi z małżeństwa czy też jest dzieckiem pozamałżeńskim. Nadto, w doktrynie podkreśla się, że obowiązek alimentacyjny ojca istnieje od chwili urodzenia dziecka, a nie dopiero od daty jego uznania lub sądowego ustalenia ojcostwa[1]. Obowiązek alimentacyjny wobec dziecka nie zależy od ewentualnej winy rodziców za rozkład pożycia małżeńskiego, który doprowadził do rozwodu[2]. Przepisy art. 133 § 1 k.r.o. stosuje się również do obowiązku alimentacyjnego osoby przysposabiającej względem przysposobionego, który powstaje z chwilą dokonania przysposobienia[3]. Zawarcie przez dziecko małżeństwa nie kończy automatycznie obowiązku alimentacyjnego jego rodziców, z tym zastrzeżeniem, że obowiązek alimentacyjny małżonka dziecka wyprzedza obowiązek alimentacyjny jego rodziców (art. 129 k.r.o.).

Zasada równej stopy życiowej

Zgodnie z zasadą równej stopy życiowej, dzieci mają prawo do równej z rodzicami stopy życiowej, niezależnie od tego czy żyją z nimi wspólnie, czy oddzielnie[4].

Pogląd ten uznać należy za ugruntowany w orzecznictwie i nadal aktualny. Jak bowiem wskazał Sąd Apelacyjny w Krakowie „Małoletnie dzieci mają w zasadzie prawo do utrzymania na takim poziomie, na jakim żyją ich rodzice, wobec tego stopa życiowa rodziców jest jednym z podstawowych czynników decydujących o należnych tym dzieciom alimentach. Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami”[5].

Konsekwencją powyższego jest wniosek, że zaspokojenie potrzeb dzieci przez rodziców powinno nastąpić nawet kosztem ich majątku. Jedyne bowiem zupełny brak możliwości zarobkowych i majątkowych zwolni rodziców od obowiązku alimentacyjnego względem dzieci.

Jednocześnie należy dodać, że nawet hipotetyczna możliwość samodzielnego utrzymania się przez dziecko nie prowadzi automatycznie do wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego jej istota bowiem sprowadza się do zbliżonego z rodzicami zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb dzieci, przy uwzględnieniu ich wieku, stanu zdrowia, kierunku szkolenia oraz innych indywidualnych okoliczności[6]. A zatem w określonej sytuacji fakt otrzymywania przez dziecko zasiłku dla bezrobotnych może zostać uznany za okoliczność uzasadniającą samodzielne utrzymywanie się i tym samym stanowić przesłankę zwalniającą rodziców z obowiązku alimentacyjnego[7], ale w innej sytuacji życiowej i finansowej uprawnionego do alimentacji (dziecka) nawet fakt otrzymywania przez niego renty oraz ukończenia 18 roku życia może zostać uznany za niewystarczający do zwolnienia rodziców z ww. obowiązku[8].

Rodzice mają obowiązek zapewnienia dziecku wykształcenia stosownie do jego możliwości i uzdolnień, Dziecko, które osiągnęło nie tylko pełnoletność, ale zdobyło także wykształcenie umożliwiające podjęcie pracy zawodowej, pozwalającej na samodzielne utrzymanie, nie traci uprawnień do alimentów, jeżeli np. chce kontynuować naukę i zamiar ten znajduje uzasadnienie w dotychczas osiągniętych wynikach[9]. Zasady współżycia społecznego pozwalają na wyłączenie obowiązku alimentacyjnego pomimo niespełnienia przesłanek z art. 133 § 3 k.r.o. Przykładowo dorosłe dziecko osiąga sukcesy na studiach, sytuacja materialna rodziców jest bardzo dobra, ale dziecko zachowuje się wobec rodziców w sposób naganny, naruszając nie tylko normy etyczne, ale także obowiązek wzajemnego szacunku rodziców i dzieci, o którym mowa w art. 87 k.r.o. Wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego nie następuje automatycznie z chwilą osiągnięcia pełnoletności czy też uzyskania przez dziecko dochodów, np. z tytułu pracy, renty inwalidzkiej czy zasiłku dla bezrobotnych. Do wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego nie prowadzi również powstanie takiego obowiązku wobec innych osób. Przykładowo zobowiązany do alimentów wobec dziecka nie może żądać uznania wygaśnięcia wobec niego obowiązku alimentacyjnego z tego powodu, że w kolejnym związku urodziło się mu drugie dziecko.

Zakres i wykonanie obowiązku alimentacyjnego rodziców względem dzieci

Zgodnie z art. 135 k.r.o.:

§ 1. Zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

§ 2. Wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie albo wobec osoby niepełnosprawnej może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego; w takim wypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego.

Zgodnie z powołaną już uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r. Przez usprawiedliwione potrzeby uprawnionego rozumieć należy potrzeby, których zaspokojenie zapewni mu – odpowiedni do jego wieku i uzdolnień – prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy. Możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego określają zarobki i dochody, jakie uzyskiwałby przy pełnym wykorzystaniu swych sił fizycznych i zdolności umysłowych, nie zaś rzeczywiste zarobki i dochody[10].

Oznacza to, że przez usprawiedliwione potrzeby rozumie się nie tylko te elementarne polegające na zapewnieniu minimum egzystencji, gdyż chodzi o stworzenie uprawnionemu normalnych warunków bytowania, odpowiadających jego wiekowi, stanowi zdrowia i innym okolicznościom konkretnej sprawy, jeżeli uprawniony nie może zaspokoić swych potrzeb własnymi siłami.

Z kolei określenie możliwości majątkowych zobowiązanego wymaga przede wszystkim ustalenia wysokości comiesięcznych dochodów wraz z uzupełniającymi je składnikami, jak premie oraz różnego rodzaju dodatki do płac. Jednakże, możliwości zarobkowe osoby zobowiązanej nie wynikają wyłącznie z faktycznie osiągniętych zarobków i dochodów, ale stanowią środki pieniężne, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności, stosownie do swych sił umysłowych i fizycznych[11].

Należy także zwrócić uwagę na treść § 2 art. 135 k.r.o., gdyż jak podkreśla się w doktrynie, „(...)obowiązki rodziców względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, mają dwojaką naturę. Z jednej strony polegają one na dostarczaniu, w naturze lub pieniądzu, środków niezbędnych do zapewnienia dziecku mieszkania, wyżywienia, odzieży, pomocy naukowych, wypoczynku, rozrywek kulturalnych itp. Z drugiej strony przybierają postać starań o rozwój fizyczny i umysłowy dziecka, co wiąże się z nakładem osobistej pracy wychowawczej oraz świadczeniem takich usług, jak pielęgnowanie dziecka, nadzór nad nim, przygotowywanie posiłków itp. Ta druga postać wykonywania obowiązków rodzicielskich względem dziecka jest nie mniej ważna od dostarczania materialnych środków utrzymania i wychowania, a wyrazem tego jest przepis art. 135 § 2, według którego wykonywanie obowiązku alimentacyjnego może polegać także na osobistych staraniach o utrzymanie lub wychowanie dziecka”[12].

Przedawnienie roszczeń alimentacyjnych

Zgodnie z art. 137 § 1 k.r.o. roszczenia o świadczenia alimentacyjne przedawniają się z upływem lat trzech, natomiast stosownie do § 2 niezaspokojone potrzeby uprawnionego z czasu przed wniesieniem powództwa o alimenty sąd uwzględnia zasądzając odpowiednią sumę pieniężną. W uzasadnionych wypadkach sąd może rozłożyć zasądzone świadczenie na raty.

Zgodnie z powołaną już uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r. Przez usprawiedliwione potrzeby uprawnionego rozumieć należy potrzeby, których zaspokojenie zapewni mu – odpowiedni do jego wieku i uzdolnień – prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy. Możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego określają zarobki i dochody, jakie uzyskiwałby przy pełnym wykorzystaniu swych sił fizycznych i zdolności umysłowych, nie zaś rzeczywiste zarobki i dochody[10].

Oznacza to, że przez usprawiedliwione potrzeby rozumie się nie tylko te elementarne polegające na zapewnieniu minimum egzystencji, gdyż chodzi o stworzenie uprawnionemu normalnych warunków bytowania, odpowiadających jego wiekowi, stanowi zdrowia i innym okolicznościom konkretnej sprawy, jeżeli uprawniony nie może zaspokoić swych potrzeb własnymi siłami.

Z kolei określenie możliwości majątkowych zobowiązanego wymaga przede wszystkim ustalenia wysokości comiesięcznych dochodów wraz z uzupełniającymi je składnikami, jak premie oraz różnego rodzaju dodatki do płac. Jednakże, możliwości zarobkowe osoby zobowiązanej nie wynikają wyłącznie z faktycznie osiągniętych zarobków i dochodów, ale stanowią środki pieniężne, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności, stosownie do swych sił umysłowych i fizycznych[11].

Należy także zwrócić uwagę na treść § 2 art. 135 k.r.o., gdyż jak podkreśla się w doktrynie, „(...)obowiązki rodziców względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, mają dwojaką naturę. Z jednej strony polegają one na dostarczaniu, w naturze lub pieniądzu, środków niezbędnych do zapewnienia dziecku mieszkania, wyżywienia, odzieży, pomocy naukowych, wypoczynku, rozrywek kulturalnych itp. Z drugiej strony przybierają postać starań o rozwój fizyczny i umysłowy dziecka, co wiąże się z nakładem osobistej pracy wychowawczej oraz świadczeniem takich usług, jak pielęgnowanie dziecka, nadzór nad nim, przygotowywanie posiłków itp. Ta druga postać wykonywania obowiązków rodzicielskich względem dziecka jest nie mniej ważna od dostarczania materialnych środków utrzymania i wychowania, a wyrazem tego jest przepis art. 135 § 2, według którego wykonywanie obowiązku alimentacyjnego może polegać także na osobistych staraniach o utrzymanie lub wychowanie dziecka”[12].

Przedawnienie roszczeń alimentacyjnych

Zgodnie z art. 137 § 1 k.r.o. roszczenia o świadczenia alimentacyjne przedawniają się z upływem lat trzech, natomiast stosownie do § 2 niezaspokojone potrzeby uprawnionego z czasu przed wniesieniem powództwa o alimenty sąd uwzględnia zasądzając odpowiednią sumę pieniężną. W uzasadnionych wypadkach sąd może rozłożyć zasądzone świadczenie na raty.

Świadczenia, których otrzymywanie nie wpływa na zakres świadczeń alimentacyjnych

Stosownie do art. 135 § 3 k.r.o. na zakres świadczeń alimentacyjnych nie wpływają:

- świadczenia z pomocy społecznej lub funduszu alimentacyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, podlegające zwrotowi przez zobowiązanego do alimentacji,
- świadczenia, wydatki i inne środki finansowe związane z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- świadczenie wychowawcze, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- świadczenia rodzinne, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- rodzicielskie świadczenie uzupełniające, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym
- rodzicielskie świadczenie uzupełniające, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym
- rodzicielskie świadczenie uzupełniające, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym
- rodzicielskie świadczenie uzupełniające, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym
- rodzicielskie świadczenie uzupełniające, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym
- rodzicielskie świadczenie uzupełniające, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym

[1] K. Pietrzykowski [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2020, wyd. 6

[2] *Orzeczenie SN z 19.09.1949 r. sygn. akt Wa.C. 138/49*

[3] K. Pietrzykowski [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2020, wyd. 6

[3] *Uchwała Sądu Najwyższego z 16.12.1987 r. (sygn. akt III CZP 91/86), teza IV*

[4] *Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 21.11.2018 r. (sygn. akt I ACa 575/18)*

[5] K. Pietrzykowski [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2020, wyd. 6 za: A. Szlęzak, *Zasada równej stopy życiowej w prawie rodzinnym*, RPEiS 1985, Nr 1, s. 37

[6] *Uchwała Sądu Najwyższego z 18.05.1995 r. (sygn. akt III CZP 59/95)*

[7] *Wyrok Sądu Najwyższego z 14.04.1999 r. (sygn. akt III CKN 199/99)*

[8] *Wyrok Sądu Najwyższego z 24.03.2000 r. (sygn. akt I CKN 1538/99)*

[9] *Uchwała Sądu Najwyższego z 16.12.1987 r. (sygn. akt III CZP 91/86), teza IV*

[10] *Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 11.05.2017 r. (sygn. akt I ACa 1827/16)*

[11] K. Pietrzykowski [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2020, wyd. 6

DARMOWA POMOC PRAWNA - PORADNICTWO OBYWATELSKIE

Na terenie całej Polski funkcjonuje ponad 1500 punktów darmowej pomocy prawnej i poradnictwa. Jest to rezultat wejścia w życie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

Z darmowych porad może skorzystać każda osoba, której nie stać na uzyskanie odpłatnej porady i która złoży stosowne oświadczenie.

Prawnicy Fundacji Togatus Pro Bono udzielają bezpłatnych porad prawnych w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie powiatów, z którymi Fundacja zawarła umowy.

Zapraszamy do zapoznania się z zasadami udzielania bezpłatnej pomocy prawnej.

Sprawdź, jak i gdzie uzyskać darmową poradę

www.fundacja.togatus.pl

